

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО ЧАСУ
ТІТАРЕНКО Анастасія, здобувач вищої освіти
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація:** У період воєнного часу особливості облікової політики вимагають серйозних змін для врахування нових обмежень та ризиків, що виникають в умовах конфлікту. Важливо адаптувати облікові методи, включити обмеження у фінансовій звітності, вдосконалити систему документообігу та враховувати специфіку втрат та знецінення активів внаслідок війни. Готовність до перегляду та актуалізації облікової політики є важливою для забезпечення точності та надійності фінансової звітності в умовах воєнного конфлікту.*

***Ключові слова:** Воєнний час, облікова політика, фінансова звітність, електронний документообіг, втрати та знецінення активів.*

З урахуванням умов воєнного стану, в яких опинилася наша країна, облік у сфері бухгалтерії стає надзвичайно важливим для забезпечення стабільності функціонування будь-якого підприємства. Для забезпечення економічної безпеки підприємства необхідно визначити ключовий інструмент управління - облікову політику.

Основною метою облікової політики є створення інформації, яка дозволяє оцінювати стан капіталу, активів, зобов'язань, доходів і витрат на будь-який період діяльності підприємства для різних цілей, включаючи складання фінансової звітності, оцінку ефективності управління та проведення своєчасних та правильних податкових розрахунків.

Введення воєнного стану в Україні значно змінило роботу підприємств і вплинуло на особливості бухгалтерського обліку. З'явилися нові операції і виникли додаткові ризики, пов'язані з провадженням діяльності, що вплинули на формування облікової політики. У більшості підприємств ця облікова політика не відповідає вимогам, встановленим стандартами бухгалтерського обліку НП(С)БО 1 та НП(С)БО 6, і не надає можливості створити цілісне уявлення про методику та організацію обліку конкретного підприємства в умовах війни [3].

Необхідно переглянути облікову політику з метою узгодження принципів і методів, які використовуються підприємством для обліку подій та операцій в умовах воєнного стану.

В сучасних умовах неможливо гарантувати безперервність діяльності (принцип «going concern»), оскільки воєнні дії можуть піддавати сумніву

існування компаній, які мають бізнес на окупованих територіях або знаходяться в зоні війни. Тому важливим є обґрунтована впевненість, наприклад, при складанні фінансової звітності за 4-й квартал 2022 року, що компанія буде існувати принаймні до 31 грудня 2022 року. Відсутність такої впевненості може призвести до неможливості застосування принципу безперервності діяльності, і, в такому разі, доведеться скласти ліквідаційний баланс [2].

Принцип послідовності порушується, коли облікова політика підприємства не може забезпечити постійне застосування прийнятої облікової політики з року в рік. Умови воєнного стану вимагають змін у цій обліковій політиці з метою відображення подій і господарських операцій у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в достовірний спосіб.

Потребуються зміни у наступних аспектах облікової політики:

1. Включення обмежень у фінансовій звітності, пов'язаних з припиненням безперервної діяльності (у тому числі облік та офіційне оформлення консервації активів і забезпечення гарантійних зобов'язань у разі неможливості виконання зобов'язань перед клієнтами під час воєнного стану).

2. Перегляд методики обліку виробництва та бізнес-процесів, включаючи витрати на організацію виробництва на новому місці, а також консервацію активів і забезпечення гарантійних зобов'язань у разі неможливості виконання зобов'язань перед клієнтами в умовах воєнного стану.

3. Перегляд методології розрахунку резерву під очікувані кредитні збитки та резерву сумнівних боргів, включаючи облік розрахунків з контрагентами та курсові різниці.

4. Зміни в облікових підходах до втрат та знецінення активів, які були знищені або пошкоджені внаслідок війни, включаючи облік та офіційне оформлення збору коштів, безкоштовної передачі товарів та коштів, а також реалізації товарів зі зниженням частини виручки на потреби оборони.

5. Адаптація електронного документообігу і розробка методики для обліку та офіційного оформлення витрат, розрахунків та інших операцій у випадку відсутності оригіналів первинних документів.

6. Застосування облікового підходу до оплати за час простою, нарахування відпускних та лікарняних, надання фінансової допомоги працівникам.

7. Організація інвентаризації в умовах воєнного стану, фіксація втрат або пошкодження активів та їх офіційне оформлення [2].

Отже, в період воєнного часу облікова політика підприємств потребує суттєвих змін, оскільки виникають нові обмеження і ризики для фінансової діяльності. Необхідно переглянути методи обліку, включити обмеження у фінансовій звітності, організувати ефективний електронний документообіг та враховувати специфіку втрат і знецінення активів внаслідок війни. Підприємства повинні бути готові адаптувати свою облікову політику для забезпечення точності та достовірності фінансової звітності в умовах воєнного стану.

Література:

1. БЕЛІНСЬКА, Яніна; КОВАЛЕНКО, Юлія. Регулювання валютного ринку України в умовах фінансової нестабільності воєнного часу. Науковий вісник Полісся, 2023, 1 (26): 121-140.
2. КНЯЗЬКОВА, Валентина Яківна; КРИЛЕНКО, Володимир Ігорович; РУДІНСЬКА, Олена Володимирівна. Особливості оподаткування бізнесу в Україні в умовах воєнного часу. 2023.
3. Про затвердження Змін до деяких методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.2022 № 337. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0337201-22#Text>

***Abstract:** In the period of war, the features of the accounting policy require serious changes to take into account the new restrictions and risks arising in the conditions of the conflict. It is important to adapt accounting methods, include limitations in financial reporting, improve the document flow system, and take into account the specifics of losses and depreciation of assets as a result of the war. Readiness to review and update accounting policies is important to ensure the accuracy and reliability of financial reporting in the context of a military conflict.*

***Key words:** wartime, accounting policy, financial reporting, electronic document management, loss and depreciation of assets.*

*Науковий керівник – ДУБІНІНА Марина,
д-р екон. наук, професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*